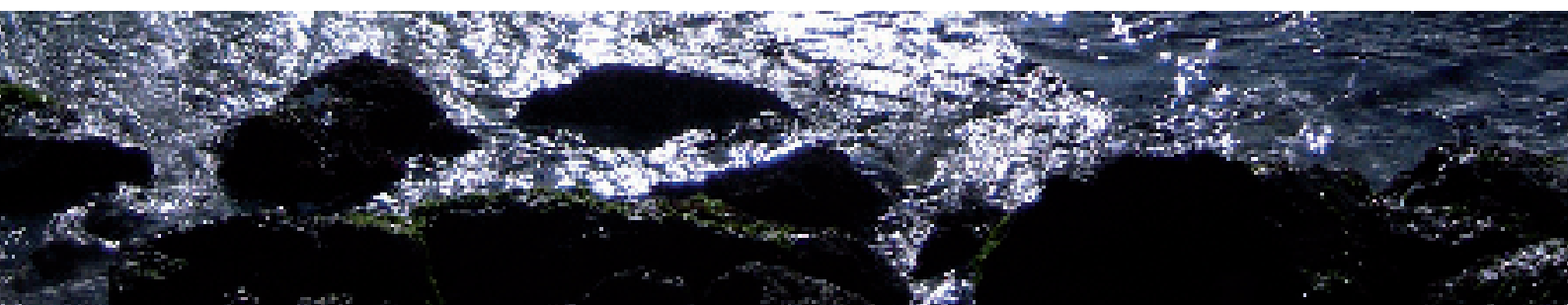

SVENSK EKONOMI

Lägesrapport av den svenska ekonomin enligt regeringens
bedömning i 2009 års ekonomiska vårproposition

OFRs RAPPORTSERIE OFFENTLIG SEKTOR I FOKUS 2009/2

Lägesrapport av den svenska ekonomin enligt regeringens bedömning i 2009 års ekonomiska vårproposition

De offentliga finanserna påverkas i hög grad av hur ekonomin utvecklas i Sverige och i omvärlden. Såväl de statliga som de kommunala finanserna påverkas främst av förändringar i arbetslöshet, löner och priser. Därför ges här en kort sammanfattning av regeringens syn på de makroekonomiska förutsättningarna.

Det ekonomiska läget

Konjunkturutveckling

Den globala ekonomin befinner sig i en snabb konjunkturedgång, där även tillväxtekonomierna har dragits med. Den globala tillväxten är den svagaste på flera decennier. Omfattande åtgärder i form av tillförsel av kapital har genomförts av centralbanker och regeringar världen över i syfte att mildra den finansiella krisen. Utöver riktade åtgärder mot de finansiella marknaderna har även den ekonomiska politiken lagts om i en expansiv riktning i flertalet länder. Detta gäller både penning- och finanspolitiken.

Tabell 1: BNP-tillväxt

Procentuell förändring

	2008	2009	2010	2011	2012
Bruttonationalprodukt					
Världen	3,3	-0,6	2,4	3,4	5,0
USA	1,1	-3,3	0,6	2,3	2,7
Euroområdet	0,7	-3,7	-0,1	1,3	2,4
Sverige	-0,2	-4,2	0,2	2,4	4,0

Källa: 2009 års vårproposition

Regeringens bedömning är att situationen på de finansiella marknaderna stabiliseras tidigast kring årsskiftet 2009/2010. Tillväxten i den globala ekonomin blir dock fortsatt svag 2010, och det är först 2011-2012 som tillväxten tar ordentlig fart.

Den svaga utvecklingen av världsekonomin slår hårt mot den svenska ekonomin. Lågkonjunkturen kommer i flera avseenden att bli lika djup som under krisen i början av 1990-talet, men då var krisen orsakad av växande obalanser i svensk ekonomi och möttes av finanspolitisk åtstramning.

Svensk arbetsmarknad

Efterfrågan och produktionen faller kraftigt 2009 och ökar endast svagt 2010.

Sysselsättningen väntas därför falla kraftigt både 2009 och 2010, där det största fallet inträffar under senare delen av 2009. Det är först 2010 som regeringen bedömer att sysselsättningen åter ökar något. Dessutom förväntas antalet personer i arbetskraften sjunka framöver, även om regeringen uppskattar att minskningen nu är av mindre omfattning än under tidigare lågkonjunkturer. Skälet till detta uppger regeringen vara

de strukturella reformer som genomförts för att öka incitamenten att delta i arbetskraften.

Tabell 2: Nyckeltal för arbetsmarknadsområdet

Procentuell förändring om annat ej anges

	2008	2009	2010	2011	2012
Arbetskraft (ILO) ¹	0,9	-0,2	-0,9	-0,3	0,0
Sysselsatta (16-64)	0,9	-3,0	-3,3	-1,2	0,5
Arbetslöshet (ILO) ^{2,3}	6,1	8,9	11,0	11,8	11,4
Arbetsmarknadspol. progr. ²	1,8	2,9	4,6	5,2	4,6
Sysselsättningsgrad (16-64) ⁴	75,7	73,1	70,6	69,7	70,2
Produktivitet ⁵	-1,6	0,2	2,8	3,1	3,8
Arbetade timmar ⁵	1,0	-4,1	-2,9	-0,6	0,6

¹ Inklusive heltidsstuderande arbetssökande i åldern 16-64 år

² Procent av arbetskraften

³ Öppet arbetslösa och heltidsstuderande arbetssökande i åldern 16-64 år

⁴ Antalet sysselsatta i den aktuella åldersgruppen i procent av befolkningen i denna åldersgrupp

⁵ Kalenderkorrigerat

Källa: 2009 års vårproposition

Arbetslösheten ökar kraftigt de närmaste åren när sysselsättningen faller snabbt samtidigt som arbetskraften hålls uppe relativt väl. Regeringen bedömer att arbetslösheten kommer att vara som högst 2011 och uppgå till nästan 12 procent. En stor andel av de arbetslösa förväntas delta i arbetsmarkandspolitiska program.

Löner och inflation

Det försämrade arbetsmarknadsläget med ett lågt resursutnyttjande de kommande åren förväntas bidra till att löneökningstakten blir lägre framöver. Regeringen uppskattar att lönerna ökar med 3,3 procent 2009, vilket är en procentenhet lägre än förra året. Den annalkande avtalsrörelsen 2010 kommer följaktligen att ske i ett läge med betydligt svagare arbetsmarknad än vad som var fallet 2007.

Tabell 3: Timlön enligt Konjunkturlönestatistiken

Årlig procentuell förändring

	2008	Enligt 2009 års vårproposition			
		2009	2010	2011	2012
Industri	4,4	3,1	2,0	2,0	2,3
Bygginndustri	4,5	3,1	2,0	2,0	2,3
Tjänstebranscher	3,8	3,3	2,0	2,0	2,3
Kommunal sektor	5,0	3,6	2,5	2,5	2,8
Stat	3,6	3,3	2,5	2,5	2,8
Totalt	4,3	3,3	2,2	2,2	2,5

	Enligt Konjunkturinstitutets Konjunkturläge - mars 2009				
	2008	2009	2010	2011	2012
Industri	4,5	3,1	2,2	-	-
Bygginndustri	4,5	3,4	2,4	-	-
Tjänstebranscher	3,8	3,4	2,3	-	-
Kommunal sektor	4,9	3,5	2,5	-	-
Stat	4,0	3,5	3,0	-	-
Totalt	4,3	3,4	2,4	-	-

Källa: Regeringen och Konjunkturinstitutet

Efter flera år av stigande prisökningstakt dämpades inflationen snabbt under hösten 2008, huvudsakligen till följd av fallande räntekostnader och sjunkande energipriser. Det svaga globala och inhemska resursutnyttjandet förväntas medföra att inflationstrycket blir lågt under hela prognosperioden.

Tabell 4: Konsumentpriser och reporäntan

	2008	2009	2010	2011	2012
KPI, årsgenomsnitt	3,4	-0,4	0,3	0,8	1,5
KPIX, årsgenomsnitt	2,5	1,2	0,7	0,4	0,4
HIKP, årsgenomsnitt	3,3	1,6	0,7	0,4	0,4
Reporänta, december	2,00	0,25	0,25	0,75	1,75

Källa: 2009 års vårproposition

Regeringens bedömning är att Riksbanken sänker styrräntan till närmare noll under 2009.¹ Den 21 april sänkte också Riksbanken reporäntan med 50 punkter till 0,5 procent (med viss sannolikhet för ytterligare sänkning framöver). Dessutom reviderade Riksbanken ned sin reporäntebana. Enligt Riksbanken stiger inte reporäntan förrän i början av 2011 och beräknas vara cirka 3 procent 2012. Även realräntan kommer att vara låg sett i ett historiskt perspektiv.

Riskbild

Regeringen betonar att den framtida konjunkturutvecklingen är ovanligt stor. Regeringen anser att det finns en uppenbar risk att den internationella

¹ Regeringens ekonomiska vårproposition baseras på information som fanns tillgänglig till och med den 20 mars.

konjunkturedgången blir djupare och än mer utdragen än vad som förutses. Vidare finns en osäkerhet kring arbetsmarknadsutvecklingen.

Offentlig sektor

Den offentliga sektorns finanser

Den offentliga sektorns finanser har stärkts kraftigt under de senaste åren, men den djupa lågkonjunkturen innebär en dramatisk försämring av de offentliga finanserna. Enligt regeringens bedömning kommer det finansiella sparandet visa underskott under åren 2009-2012. Försämringen i de offentliga finanserna kommer främst i uttryck i att skatteinkomsterna minskar eller utvecklas svagt. Utgifterna i kronor ökar måttligt trots en tilltagande arbetslöshet, men uttryckt i relation till BNP är det en betydlig utgiftsökning som sker fram till 2012.

Tabell 5: Den offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor

	2008	2009	2010	2011	2012
Inkomster	1669	1578	1592	1640	1705
<i>Procent av BNP</i>	52,9	52,1	52,3	51,7	51,2
Ålderspensionssystemet	233	226	226	229	235
Stat (exkl. affärsverk)	885	797	808	842	885
kommunal sektor	734	750	749	764	781
Utgifter	1589	1659	1708	1738	1772
<i>Procent av BNP</i>	50,3	54,8	56,1	54,8	53,2
Ålderspensionssystemet	203	221	230	243	257
Stat (exkl. affärsverk)	839	887	908	918	918
kommunal sektor	732	745	761	773	791
Finansiellt sparande	80	-81	-116	-98	-67
<i>Procent av BNP</i>	2,5	-2,7	-3,8	-3,1	-2
Ålderspensionssystemet	31	5	-4	-14	-23
Stat (exkl. affärsverk)	46	-90	-100	-76	-34
kommunal sektor	3	4	-12	-9	-10
Skattekvot (offentlig sektor)	47	46,3	46,3	45,8	45,3
Statskuld (konsoliderad)	1062	1171	1259	1308	1358
<i>Procent av BNP</i>	33,6	38,7	41,4	41,2	40,8

Källa: 2009 års vårproposition

Det försämrade arbetsmarknadsläget innebär att kommunsektorns skatteunderlag utvecklas betydligt svagare framöver än tidigare. Det tillfälliga konjunkturstöd om 7 miljarder kronor som regeringen föreslår ska tillföras kommunsektorn syftar till att begränsa förväntade nedskärningar 2010. Vidare aviserar regeringen en generell nivåhöjning av statsbidragen med 5 miljarder kronor från och med 2011.

Efter att i fyra år ha redovisat relativt starka resultat väntas nu kommunsektorn redovisa underskott. Därför avser regeringen att återkomma om eventuell förändring av det kommunala balanskravet. Man vill bland annat pröva om det går att ge

drivkrafter för ekonomiskt sunda och välskötta kommuner och landsting att spara pengar i goda tider för att i viss utsträckning kunna användas under dåliga tider.

Tabell 6: Nyckeltal för de finans- och budgetpolitiska målen

	2009	2010	2011	2012
Finansiellt sparande (FS)¹	-2,7	-3,8	-3,1	-2,0
Utgiftstak²	991	1020	1050	1080 ⁴
Budgeteringsmarginal²	14,6	15,1	26,5	48,0
Takbegränsade utgifter ²	976,4	1004,9	1023,5	1032,0
Resultat i kommunsektorn³	-3	-2	-8	-10

¹ Procent av BNP

² Miljarder kronor

³ Resultat före extraordinära poster (miljarder kronor)

⁴ Regeringens bedömning av utgiftstak

Källa: 2009 års vårproposition